ŞEHİRDE YAŞAYAN HERKESİN, EZÂNI İŞİTMESE BİLE CUMA NAMAZINI KILMASI GEREKİR

[Türkçe]

تلزم الجمعة كل من كان في البلد ولو لم يسمع الأذان

[باللغة التركية]

Muhammed b.Salih el-Useymin

محمد بن صالح العثيمين

Terceme eden : Muhammed Şahin

ترجمة: محمد بن مسلم شاهين

Tetkik eden: Ümmü Nebil

مراجعة: أم نبيل

Rabva Semti İslâmî Dâvet Bürosu

المكتب التعاوني للدعوة وتوعية الجاليات بالربوة بمدينة الرياض

1428 - 2007

islamhouse.com

Hamd, yalnızca Allah'adır. Salât ve selâm da Peygamberimiz Muhammed -sallallahu aleyhi ve sellem-'edir.

Cuma namazı, İslâm'ın şiârından, büyük ve önemli farzlarından birisidir. Cuma namazını terkeden hakkında tehditkâr hadis gelmiştir.

Nitekim Peygamber -sallallahu aleyhi ve sellem- bu konuda şöyle buyurmuştur:

((مَنْ تَرَكَ ثَلاَثَ جُمَعٍ تَهَاوُنًا بِهَا طَبَعَ اللَّهُ عَلَى قَلْبِهِ)) [رواه أبو داود والنسائي وابن ماجه وصححه الألباني في صحيح أبي داود]

"Her kim, hafife alarak üç defa Cuma namazını terkederse, Allah onun kalbinin üzerine mühür vurur." [1]

Ezânı işiten ve câmi veya mescide gitmeye gücü yeten herkesin namazı cemaatle kılması gerekir.Namazı cemaatle kılmanın gerektiği konusunda pek çok delil gelmiştir.

Ezânı işitmekten kasıt; müezzinin normal bir sesle ve sesini yükselterek mikrofonsuz olarak okuduğu, ezânı insanın işitmesidir.Bu arada sesin işitilmesine engel olan, rüzgâr esintisi ve gürültü gibi şeylerin olmaması gerekir.

Beş vakit farz namazların, câmi ve mescitlerde cemaatle kılınması konusundaki hüküm böyledir.

Cuma namazına gelince, onun durumu farklıdır.Zirâ İslâm âlimleri, bu konuda şöyle demektedirler:

"İster ezânı işitsin, isterse işitmesinler, Cuma namazının kılındığı şehir veya köyde ikâmet eden herkesin Cuma namazını kılmaları gerekir."

Bu, ileride de belirtileceği gibi, İslâm âlimleri bu konuda ittifak etmişlerdir.Ancak şehir veya köy dışında ikâmet eden ve Cuma namazı olmayanlar konusunda görüş ayrılığı vardır:

Bazı âlimler şöyle demişlerdir:

"Eğer Cuma namazı için şehir veya köyde okunan ezânı işitiyorlarsa, Cuma namazını kılmaları gerekir.Yok eğer ezânı işitmiyorlarsa, onlara Cuma namazı gerekmez. Şâfiîler bu görüştedir. Muhammed b. Hasan'ın görüşü de böyledir. Hanifiler de bu yönde fetvâ vermişlerdir."

Bazı âlimler de şöyle demişlerdir:

---

[1] Ebû Dâvûd, hadis no:1052, Nesâî, hadis no:1369, İbn-i Mâce, hadis no:1126, Elbânî, 'Sahîhu Ebî Dâvûd'da hadisin sahih olduğunu belirtmiştir.

"Eğer kendileri ile Cuma namazını kılacakları yer arasındaki mesafe, bir fersahtan yani üç milden daha fazla ise, bu takdirde onlara Cuma namazı gerekmez. Eğer mesafe bir fersah ise veya bir fersahtan daha az ise, bu takdirde onlara Cuma namazı gerekir."

Bu, Mâlikîler ve Hanbelîlelerin görüşüdür.

Yine bazı âlimler de şöyle demişlerdir:

"Bir kimse, geceye kalmadan önce Cuma namazına gidip gelebiliyrosa, bu takdirde Cuma namazını kılması gerekir."

İbn-i Münzir, Abdullah b. Ömer, Enes b. Mâlik, Ebû Hureyre, Muâviye, hasan Basrî, Abdullah b. Ömer'in azatlı kölesi Nâfi', İkrime, Ata b. Ebî Rabah, Hakem, Evzâî ve Ebû Sevr'in bu görüşte olduklarını nakletmiştir.

Burada, şehir veya köy dışında olan kimsenin hükmüne dikkat çekmemizin sebebi; çünkü bazı insanlar, âlimler arasındaki bu görüş ayrılığının, şehirde ikâmet edenler hakkında olduğunu zannetmektedirler. Doğrusu bu zan, gerçeğe uzaktır.

İmam Nevevî -Allah ona rahmet etsin- şöyle demiştir:

"Şâfiî ve ashâbı şöyle demişlerdir: Bir beldede kemâl ehlinden kırk ve kırktan fazla kimseler var ise, beldenin planı birden fazla fersah olsa bile, ister ezânı işitsinler, isterse işitmesinler, o beldede ikâmet eden herkese Cuma namazı farz olur. Bu üzerinde ittifak edilen görüştür."[1]

Merdâvî "el-İnsaf" adlı eserinde şöyle demiştir:

"Mesafenin fersah ile takdir edilmesi, ezânın işitilebilmesi veya işitilmesi, Cuma namazına aynı gün gidilip gelinebilmesi, köyde ikâmet ettiği halde Cuma için gerekli sayıya ulaşılmaması, çadırda ikâmet edilmesi veya kasr mesafesinden daha az mesafeye yolculuk yapılması gibi, buna benzer konularda olan kimseler hakkında ihtilaf vardır.Fakat Cuma namazının kılındığı şehirde ikâmet eden kimsenin, kendisi ile Cuma namazının kılındığı yer arasındaki mesafe birden fazla fersah olsa bile, onun Cuma namazı gerekir.Bu kimsenin ister ezânı işitsin, isterse işitmesin, o şehrin binaları ister bitişik olsun, isterse ayrı olsun bu konudaki hüküm aynıdır.Çünkü şehrin binaları bitişik de olsa, ayrı da olsa aynı ismi (yani şehir ismini) taşır."[2]

Kısacası, Bir şehirde ikâmet eden kimsenin, ezânı işitsin veya işitmesin, Cuma namazını kılması farzdır.Bu konuda âlimler arasında

---

[1] Mecmû', cilt:4, sayfa:353

[2] Mecmeu'l-Enhar, cilt:1, sayfa:169, Adevî'nin 'Risâle'nin Şerhi' Hâşiyesi'cilt:1, sayfa:376, Keşşâfu'l-Kınâ', cilt:2, sayfa:22

ihtilaf yoktur.Fakat semtleri ayrı ayrı ve birbirinden uzak olur da semtler arasında tarla ve bahçeler olursa, âlimler arasında "şehir" kavramı üzerinde ihtilaf olmuştur.

Nitekim bazı âlimler şöyle demişlerdir:

"Eğer şehir semtlere ayrılır ve semtleri tarla ve bahçeler birbirinden ayırırsa, bu takdirde her semt ayrı bir şehir hükmünde olur."

Muhammed b. Salih el-Useymîn -Allah ona rahmet etsin- bu görüşü zikrettikten sonra şöyle demiştir:

"Fakat bu meselede doğru olan; o şehrin tamamını bir isim kapsadığına göre, orası bir belde sayılır.Bu belde veya şehir, genişleyerek bir ucundan diğer bir ucuna kadar olan mesafe birkaç mil veya fersah olduğunu farzedersek, bu belde veya şehrin doğusunun en uzak noktasından, batısının en uzak noktasına kadar olan mesafe, aynı şekilde kuzeyi ile güneyi arasındaki mesafe böyle olursa, orası aynı belde ve şehir sayılır.Burada ikâmet edenlere Cuma farzdır."[1]

[1] eş-Şerhu'l-Mumti', cilt:5, sayfa:17